

ŠKOLITELSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

ANNA SANDANUSOVÁ: OSÍDLENÍ ZBRASLAVSKA V RANÉM STŘEDOVĚKU. ARCHEOLOGICKÁ REGIONÁLNÍ STUDIE

V roce 1974 byla publikována důležitá sídelně-historická práce J. Žemličky věnovaná uměle vymezenému regionu s pomyslným středem v dnešní Zbraslavi. Autor klade hlavní důraz na svědectví písemných pramenů, již tehdy ale mohl pracovat s poměrně obsáhlým souborem archeologických zjištění, z nichž se pro starší období snažil rekonstruovat sídelní vývoj regionu.

Zadání práce A. Sandanusové vědomě na Žemličkovu práci navazovalo a více méně totožné je i vymezení zájmového území. V průběhu posledních čtyřiceti let proběhla v regionu řada archeologických aktivit a v několika málo případech došlo i na zpracování a publikaci starších výzkumů (Závist, Lahovice). Hlavním úkolem autorky bylo zjistit, do jaké míry se prohloubily naše poznatky o raně středověkém sídelním vývoji regionu, přičemž jedním z důležitých úkolů měl být pokus o uchopení vztahu jednotlivých sídelních komponent (tzv. vztah sídlišť a pohřebišť, úloha center a Ostrovského kláštera).

Výchozím předpokladem bylo vytvoření kompletního katalogu raně středověkých lokalit, který tvoří první část práce. Autorka postupovala po tradičně vymezených časových horizontech a mimo archeologické akce publikované v odborné literatuře vycházela i z archeologické databáze AÚ AVČR.

V následujícím oddíle se autorka pokouší o sumarizaci poznatků k vývoji osídlení, která je strukturována na základě stejného klíče. Nejprve předkládá základní datovací opory pro jednotlivá období a obecnou charakteristiku typických sídelních forem a pohřebních zvyků. Po následném výčtu identifikovaných lokalit se pokouší o základní sumarizaci zjištění. Autorka dospívá v jádru k podobným závěrům jako J. Žemlička. Region byl pravděpodobně postupně osídlován z pražské kotliny, přičemž především pro časně slovanské a starohradištní období disponujeme pouze nečetným pramenným fondem, což může být ovšem podmíněno i formačními procesy, jako je obtížná identifikovatelnost žárových hrobů. Zahuštění sídelní mozaiky spojené s odlesňováním krajiny pozorujeme teprve od středohradištního období. V průběhu sledovaného období sledujeme postupnou diverzifikaci a proměnu sídelních forem. V mladohradištním období identifikujeme navíc několik hutnických pracovišť a ve vrcholném středověku se objevují doklady těžby drahých kovů.

Závěrečné kapitoly věnované vývoji majetkové držby v regionu a jeho úloze ve vztahu k pražské aglomeraci vychází téměř beze zbytku z výše uvedené práce J. Žemličky. Práce je doplněna obsáhlou mapovou přílohou, která předkládá doklady osídlení v jednotlivých časových horizontech. Fotografická příloha předkládá spíše žánrové snímky, jimž by neškodilo promyšlené zasazení do krajinného kontextu.

Těžiště práce, v němž se A. Sandanusová opírá o vlastní zjištění, lze spatřovat především v kapitolách věnovaných starším obdobím. Sestavení obsáhlého katalogu lokalit si vyžádalo nemalé úsilí a v hodnocení jednotlivých položek autorka prokázala schopnost analytického kritického přístupu a orientace v archeologických chronologických oporách. Závěrečné kapitoly jsou více méně parafrází práce J. Žemličky.

Mé kritické výhrady směřují především k interpretaci shromážděných dat, které zůstaly v nemalé míře nevytěženy. Při čtení práce je patrné, že autorce unikla řada důležitých témat s obecným dosahem jako je např. problém stability sídelní sítě a pohřebních areálů, strategie zásobování Ostrovského kláštera, podstatně více pozornosti by mohlo být věnováno sociální výpovědi pohřebišť či problému zániku tzv. řadových pohřebišť a jejich nahrazení kostelními nekropolemi. Na řadě míst se autorka dopouští zkratkovitých soudů. V případné

navazující práci bych proto doporučoval věnovat podstatně více úsilí studiu obecné literatury, které by autorce umožnilo nejen vyhnout se interpretačním zkratkám, ale především jasněji a „chytřeji“ formulovat otázky, na které chce zodpovídat a dát tak náročnému sběru dat skutečný smysl.

Práce však přes uvedené výhrady naplňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a doporučuji ji k dalšímu řízení.

V Praze 19. 6. 2014
PhDr. Ivo Štefan, PhD.